

20.10.2025

Kokemäki

Kokemäki Kotkanniemi Ranta-asemakaava-alueen arkeologinen inventointi 2025

Tilaaaja:
Kari Hannus

Toteuttaja:
Heilu Oy

Kokemäki Kotkanniemi

Ranta-asemakaava-alueen arkeologinen inventointi 2025

Tiivistelmä

Arkeologisen inventoinnin kohteena oli Kokemäen Kotkanniemen ranta-asemakaavan noin 20 hehtaarin suuruinen hankealue, joka sijaitsee noin 20 kilometrin etäisyydellä Kokemäen keskustaa-ajamasta Sääksjärven pohjoisrannalla. Kotkanniemellä sijaitsee vanha talouskeskus, joka tällä hetkellä on asumaton. Alue on piha-alueita lukuun ottamatta metsää. Alueelta ei tunnettu entuudestaan kiinteitä muinaisjäännöksiä. Inventoinnissa alueella sijaitseva Kotkan yksinäistalo määriteltiin muuksi kulttuuriperintökohteeksi.

Arkistotiedot

Tutkimustyyppi:	Arkeologinen inventointi
Tutkimuksen tekijä:	Heilu Oy / Tiina Vasko ja Kalle Luoto
Maastotyöaika:	7.10.2025
Tutkimusten rahoittaja:	Kari Hannus
Lähialueen aikaisemmat tutkimukset:	1998 Strandberg, Nina. Kokemäki. Inventointi. Museovirasto.
Taustakartat	Maanmittauslaitoksen karttakuvapalvelusta (WMTS) 10/2025. Käytetty koordinaatisto ETRS-TM35FIN, korkeus N2000.
Maanmittauslaitoksen 5 p laserkeilausaineiston käyttölisenssi:	MML 1174682983/05 00 00/2025

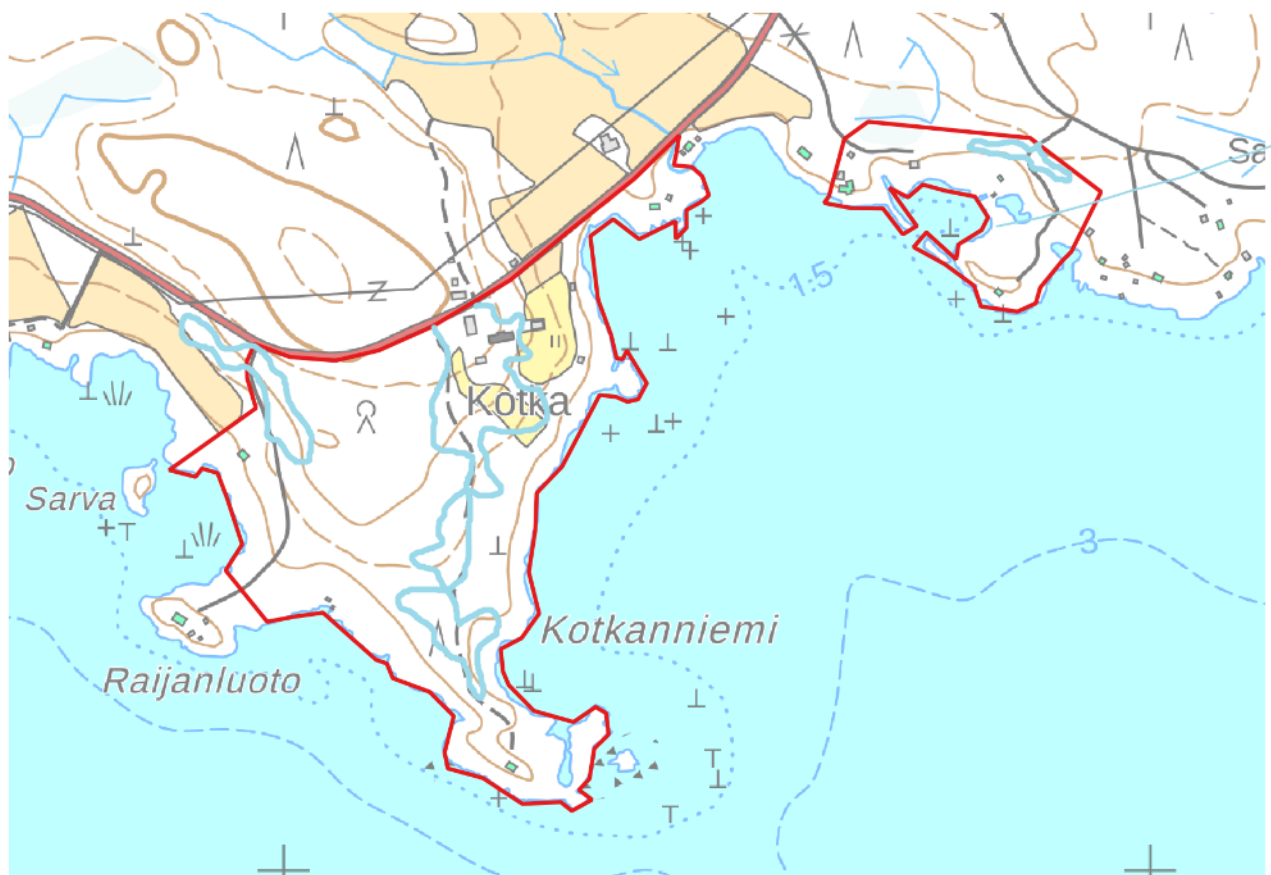
Kansikuva: Kotkan päärakennus kuvattuna etelästä.

Sisällysluettelo

1. Johdanto	3
2. Alueen lähtötiedot	4
3. Tutkimusmenetelmät.....	7
3.1. Esiselvitys.....	7
3.2. Maastotyöt.....	8
3.3. Havainnot.....	8
4. Arkeologiset kohteet	11
1. Kotka (Kotkainen).....	11
5. Yhteenveto	16
Lähteet.....	17

1. Johdanto

Arkeologisen inventoinnin kohteena oli Kokemäen Kotkanniemen ranta-asemakaavan vajaan 20 ha:n hankealue noin 20 kilometrin etäisyydellä Kokemäen keskustaajamasta Sääksjärven pohjoisrannalla. Alueelta ei tunneta kiinteitä muinaisjäännöksiä. Alueellinen vastuumuseo (Satakunnan Museo) toteaa hankkeesta antamassaan lausunnossaan, että Kokemäen kaupungin alueella vuonna 1998 tehty arkeologinen perusinventointi on vanhentunut, eikä se ole ajantasainen maankäytön suunnittelussa (PRIDno-2025-4109). Tästä syystä kaava-alueella suoritettiin arkeologinen inventointi, jossa selvitettiin alueen mahdolliset esihistoriallisen sekä historiallisen ajan kiinteät muinaisjäännökset. Inventoinnin ja raportoinnin toteutti Heilu Oy lokakuussa 2025.

Kartta 1. Yleiskartta inventointialueesta. Kohteen Kotka aluerajaus esitetty kohdekuvauksessa. Maastossa kuljetut alueet merkitty sinisellä.

2. Alueen lähtötiedot

Hankealueen pohjoisosassa, Salonpääntien varressa, sijaitsee Kotkan tila. Tilan päärakennus on ollut vuodesta 2018 asumattomana. Päärakennuksen lisäksi tontilla on muutamia talousrakennuksia. Kotkanniemelle on vuoden 1962 jälkeen rakennettu kolme loma-asuntoa ja tilakeskuksesta noin 200 metriä koilliseen Salonpääntien vieressä on yksi vanhempi loma-asunto. Hieman etäämpänä Kotkanniemen itäpuolella Sammakkolahdentien varrella olevalla hankealueella sijaitsee vuoden 1962 jälkeen rakennetut kaksi loma-asuntoa sekä erillinen saunarakennus.

Kuva 1. Kotkan tila. Näkymä Salonpääntieltä. Vasemmalla ulkorakennus, oikealla kivilavetta. Päärakennuksen valkoinen pääty näkyy kivilavetan takaa. Lounaasta.

Esitöiden aluksi selvitettiin, onko alueella tai sen läheisyydessä tehty aikaisemmin arkeologisia tutkimuksia. Aineistoja haettiin Museoviraston ylläpitämästä Kulttuuriympäristön palveluikkunasta (www.kyppi.fi). Alueelliselta vastuumuseolta (Satakunnan Museo) tiedusteltiin mahdolliset uudet irtolöydöt tai muut ilmoitukset. Esitöiden aikana käytiin läpi myös Maanmittauslaitoksen laserkeilausaineisto (5p) sekä rinnevarjoste arkeologisesti mielenkiintoisten maastonmuotojen, kuten tervahautojen tai hiilimiilujen, havaitsemiseksi.

Lähimmät tunnetut kohteet ovat kivikirveen löytöpaikka Järvistö (1000010284) reilun kolmen kilometrin päässä idässä ja Sääksjärven Moisionluoto (1000036894) noin neljän kilometrin

päässä etelässä, josta on löydetty yhdeksän kiviröykkiötä sekä yksi maakumpu. Osa röykkiöistä on muodoltaan pyöreähköjä, osa puolestaan epämääräisemmän muotoisia. Moisionluodosta todetut röykkiöt voivat olla raivausröykkiöitä.

Inventoitu alue kuului aikanaan Huittisiin ja sitten Kouvatsaan, joka vuonna 1969 liitettiin Kokemäkeen. Kotkanniemen pohjoisosassa, Salonpääntien varrella sijaitsee Kotkan yksinäistalo josta on käytetty varhaisissa asiakirjoissa myös nimeä Kotkainen. Suomen asutuksen yleisluettelosta löytyy merkintä Kotkasta vuodelta 1621; talo lienee syntynyt viimeistään 1500-luvun jälkipuolella. Porin läänin kartassa vuodelta 1713 talo on esitetty nimellä Kåckås. Talo oli asuttu aina vuoteen 2018 asti. Inventointialueen pohjoisrajan tuntumaan, pari sataa metriä Kotkan talosta länteen, Salonpääntien eteläpuolelle on kuvattu vuoden 1880 isojaontäydennyksen kartalle Raija-niminen torppa. Sekä Kotkanniemi että Sammakolahdentien varren alue ovat olleet Sääksjärven vaihdelleen vedenpinnankorkeuden vaikutusalueella. Vedenpinnan vaihtelut käyvät ilmi vanhemmista kartoista, joissa rantaviivan paikka on vaihdellut suuresti eri aikoina.

Kartta 2. Ote vuoden 1713 Porin läänin kartasta. Sääksjärvi ja sen pohjoisrannalle kuvattu Kotkan talo (Kåckås) punaisen suorakaiteen sisällä.

Kartta 3. Ote vuoden 1826 isojakokartasta (A41:15/7-12 Kakkulainen).

Kartta 4. Ote vuoden 1880 isojaontäydennyskartasta (Kauvatsa. A31:4/1-4 Kotka).

Kartta 5. Ote vuoden 1962 peruskartasta.

3. Tutkimusmenetelmät

3.1. Esiselvitys

Inventoinnin valmistelutöiden aikana alueen muinaisjäännöspotentiaalia arvioitiin karttamateriaalista ja muinaisjäännösrekisteristä saatujen tietojen perusteella. Selvityksen aluksi käytiin läpi aluetta kuvaavat kartat (isojako-, pitäjän-, tilus- ja peruskartta). Karttoja haettiin Kansallisarkiston Astia-verkkopalvelusta ja 1900-luvun peruskartta ladattiin Maanmittauslaitoksen Vanhat painetut kartat-verkkosivustolta. Kartta-aineistoa oli saatavilla 1700-luvulta alkaen aina 1900-luvun painettuihin karttoihin Kansallisarkiston ja Maanmittauslaitoksen arkistoista. 1900-luvun historialliset ilmakuvat käytiin läpi Maanmittauslaitoksen Paikkatietoikkunasta. Selvityksen aikana käytiin läpi myös Maanmittauslaitoksen 5 p laserkeilausaineisto¹ arkeologisesti mielenkiintoisten maastonmuotojen, kuten röykkiöiden tai kuoppajäännösten, havaitsemiseksi. Lähialueen tunnettujen arkeologisten kohteiden tietoja sekä aikaisempia inventointiraportteja tarkasteltiin Museoviraston ylläpitämästä Kulttuuriympäristön palveluikkunasta (www.kyppi.fi).

¹ Käyttölisenssi MML 4671847411/05 00 00/2025 ja MML 0069687913/05 00 00/2025

3.2. Maastotyöt

Maastossa tehtiin silmämääräistä havainnointia ja potentiaaliselta vaikuttaviin maastonkohtiin oli valmius tehdä lapionpistoja. Alueella sijainneita piirteettömiä ja/tai kosteapohjaisia metsäalueita katsastettiin paljolti metsäteiltä ja poluilta käsin. Vapaa-ajan asuntojen pihapiireihin ei menty. Havainnot dokumentoitiin digitaalivalokuvoin ja muistiinpanoin. Havaintojen sijainnit tallennettiin käsiGPS-paikanninta (Garmin GPSmap 62) käyttäen.

Kotkanniemen metsäalueella kuljettiin etsien muun muassa mahdollisia raivausröykkiöitä ja muita vanhaan ihmistoimintaan liittyviä jälkiä, niitä kuitenkin löytämättä. Niemellä on tehty parin vuoden sisään laajalti metsätöitä, kuten avohakkuita, jolloin valtaosa niemen maapohjasta on myllääntynyt. Lisäksi korkea heinä- ja vadelmakasvusto häytti näkyvyyttä. Myös Kotkan talon tontti lähipeltoineen oli heinittynyt.

Kuva 2. Avohakkuualueutta Kotkanniemen itäosassa. Pohjoisesta.

3.3. Havainnot

Kotkan talon pihapiirissä on vanha kavinavetta, päärakennus ja aitta. Lisäksi navetan eteläpuolella on pieni vaja ja tien pohjoispuolella ulkorakennus. Vuoden 1913 lohkomiskartassa on näkyvissä rakennus (väentupa?) päärakennuksen itäpuolella ja ne muodostivat navetan kanssa neliömäisen, Salonpääntien suuntaan avautuvan pihapiirin. Tätä rakennusta ei enää ole vuoden 1962 peruskartalla, eikä paikan päällä ollut siitä mitään jäänteitä. Hävinneen rakennuksen

eteläpäädyn luona on myös rinnevarjosteessa selvästi näkyvä suuri maakellarin kumpu, jonka itäpuolella on aitta. Kellarin ulko-ovi oli paikoillaan ja kellarin ovenkamanat olivat betonia. Parimetrisen käytävän seinät olivat kylmäladottua kiveä joiden päällä näkyi paikoin säilyneenä kalkkilaastia. Eteisen katto muodostui kahdesta suuresta lohkarresta. Väliovi kellariin oli kiinni eikä sisälle turvallisuussyistä menty. Kellarista sai vaikutelman että se voi olla hyvinkin vanha. Mitään vanhempia rakennuksia viittaavia kivijalkoja tai muita kumpareita ei alueelta havaittu.

Kuva 3. Kotkan tilan aitta. Pohjoisesta.

Salonpääntien eteläpuolelle, Kotkan maille, on kuvattu vuoden 1880 isojaontäydennyksen kartalle Raija-niminen torppa. Torpan nimi voi liittyä Huittisten historiassa mainittuun seikkaan, jonka mukaan Huittisten Raijalan kylällä oli nautinta-alueita myös Sääksjärven pohjoisosissa. Paikalta ei löydetty mitään torppaan liittyviä jäänteitä. Metsätyöt, tien leventäminen ja mahdollinen uudelleen linjaus on voinut hävittää sen paikan.

Alueen itäpuolella, Sammakkolahdentien varrella metsä on täysikasvuista ja tiheähköä sekametsää. Alue on ollut suuren vedenkorkeuden vaihtelun vaikutuspiirissä, kuten Kotkanniemi. Mitään vanhempaan ihmistoimintaan viittaavaa ei alueella havaittu.

Kuva 4. Raijan torpan oletettua seutua Salonpääntien eteläpuolella. Lännestä.

4. Arkeologiset kohteet

1. Kotka (Kotkainen)

Muinaisjäännöstunnus: (uusi kohde)
 Muinaisjäännösstatus: muu kulttuuriperintökohde
 Muinaisjäännöstyyppi: asuinpaikat, yksinäistalot
 Ajoitus: historiallinen aika 1600-luku - nykyaika
 Koordinaatit: N 6819643 E 253250
 Koordinaattiselite: keskikoordinaatit
 Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

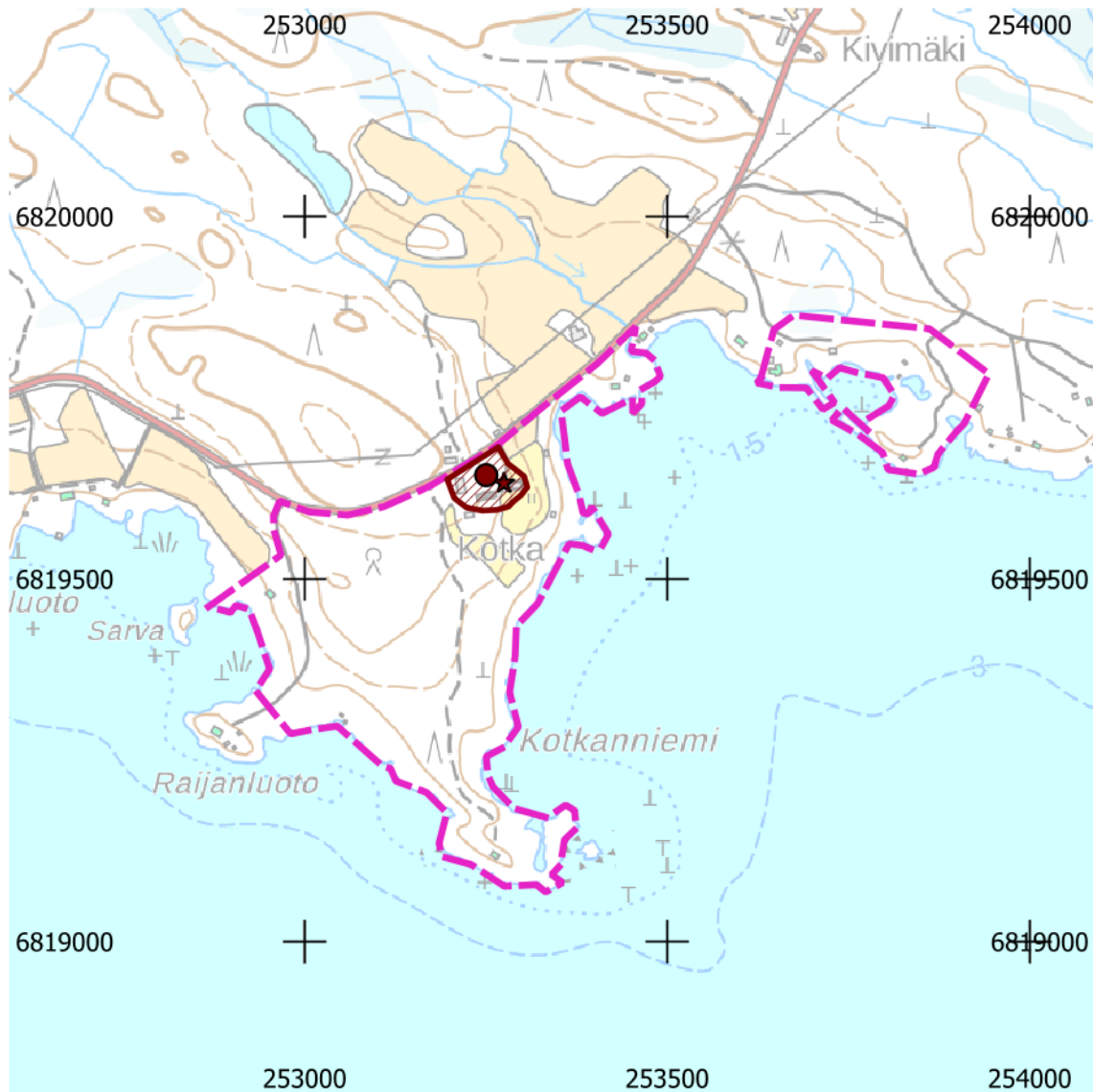
Inventointilöydöt 2025: -

Inventointihavainnot 2025:

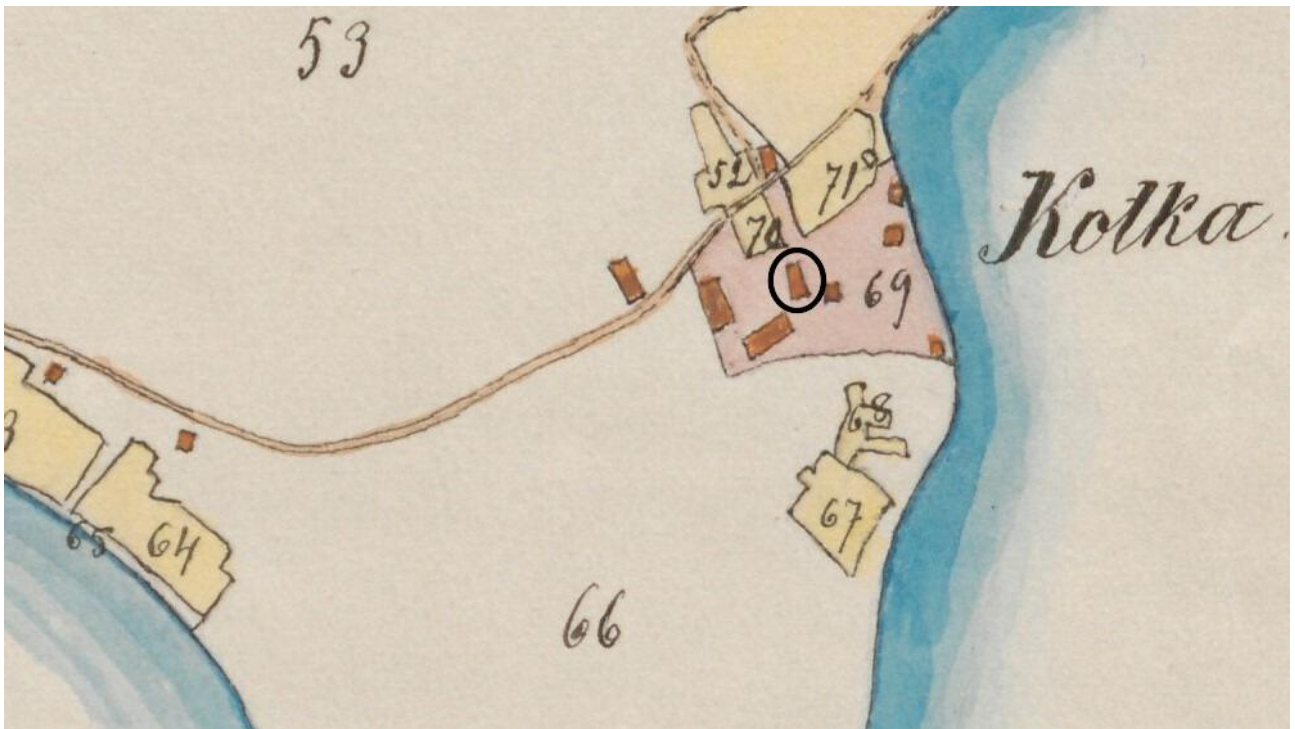
Kotkanniemen pohjoisosassa, Salonpääntien varrella sijaitsee Kotkan yksinäistalo. Suomen asutuksen yleisluettelosta löytyy merkintä Kotkasta vuodelta 1621; talo lienee syntynyt viimeistään 1500-luvun jälkipuolella. Vuonna 1639 talo oli Turun hovioikeuden presidentin Jöns Knuutinpoika Kurjen lampuotitila. Porin läänin kartassa vuodelta 1713 talo on esitetty nimellä Käckås. Talo oli asuttu aina vuoteen 2018 asti.

Kotkan yksinäistalon pihapiirissä on vanha kavinavetta, päärakennus ja aitta. Lisäksi navetan eteläpuolella on pieni vaja ja tien pohjoispuolella ulkorakennus. Vuoden 1913 lohkomiskartassa on näkyvissä rakennus (väentupa?) päärakennuksen itäpuolella ja ne muodostivat navetan kanssa neliömäisen, Salonpääntien suuntaan avautuvan pihapiirin. Tätä rakennusta ei enää ole vuoden 1962 peruskartalla, eikä siitä ollut nähtävillä mitään jäänteitä. Hävinneen rakennuksen eteläpäädyssä on myös rinnevarjosteessa selvästi näkyvä suuri maakellarin kumpare, jonka itäpuolella on aitta (maakellari N 6819632 E 253274). Ulko-ovi oli paikoillaan ja ovenkamanat olivat betonia. Parimetrinen käytävän seinät olivat kylmäladottua kiveä joiden päällä näkyi paikoin säilyneenä kalkkilaastia. Eteisen katto muodostui kahdesta suuresta lohkarista. Väliovi kellariin oli kiinni eikä sisälle turvallisuussyistä menty. Kellarista sai vaikutelman, että se voi olla hyvinkin vanha. Mitään vanhempiin rakennuksiin viittaavia kivijalkoja tai muita kumpareita ei alueelta havaittu.

Kohdetta ehdotetaan kategoriaan luokiteltavaksi luokkaan ”muu kulttuuriperintökohde” koska kylä on vain yhden talon laajuinen, se on iältään melko nuori ja autioituminenkin on tapahtunut vasta 2018. Talotontille tehtiin aluerajaus maasto- ja karttahavaintojen perusteella.

Kartta 6. Kokemäki Kotka. Kohteen aluerajaus. Maakellarin paikka merkitty tähdellä.

Kartta 7. Vuoden 1913 lohkomiskarttaan ympäröity päärakennuksen itäpuolella aikanaan sijainnut, sittemmin hävinnyt rakennus (väentupa?).

Kuva 5. Kotkan yksinäistalon päärakennus. Pohjoisesta.

Kuva 6. Kotkan päärakennus kuvassa oikealla. Keskellä maakellarin kumpare, jonka takana aitan pääty. Luoteesta.

Kuva 7. Kotkan päärakennuksen itäpuolella olevan maakellarin eteistä. Idästä.

Kuva 8. Maakellari koivun kohdalla kuvattuna etelästä. Ovi näkyy kuvan keskellä. Etelästä.

Kuva 9. Kotkan päärakennus, aitta kuvassa oikealla ja maakellari keskellä koivun kohdalla. Etelästä.

5. Yhteenveto

Kotkanniemen ranta-asemakaavan hankealueelta ei tunnettu entuudestaan arkeologisia kohteita. Nyt suoritetussa inventoinnissa tavattiin yksi arkeologinen kohde, Kotkan yksinäistalo, joka luokiteltiin luokkaan muu kulttuuriperintökohde. Inventointiin liittyvät valokuvat ja raportin alkuperäiskappale tallennettiin Heilu Oy:n arkistoon Tampereelle.

Tiina Vasko ja Kalle Luoto
Heilu Oy
20.10.2025

Lähteet

Kirjallisuus:

Lähteenoja, Aina 1949. Suur-Huittisten pitäjän historia vuoteen 1639. Huittisten kunta.

Arkistolähteet:

Strandberg, Nina (1998). Kokemäki. Inventointi. Museovirasto

Digitaaliset lähteet:

Kulttuuriympäristön palveluikkuna: <https://www.kyppi.fi/>

Kartat:

Kansallisarkisto

Kansallisarkisto: (<https://astia.narc.fi/uusiastia/index.html>)

Maanmittaushallituksen uudistusarkisto

- Kokemäki. A41:15/7-12 Kakkulainen; Sääksjärventaus nimisen takamaan kartta ja jakokirja, N:o 1-9 Kakkulaisen ja N:o 1-3 Huivon kylässä sekä Kaarenojan ja Ketolan yksinäiset (1826-1826). Tiedosto 1. Kansallisarkisto. Viitattu 30.9.2025.
- Kouvatsa. A31:4/1-4 Kotka; Isojaon täydennys (1874-1894). Tiedosto 1. Kansallisarkisto. Viitattu 30.9.2025.
- Kouvatsa. A31:48-12 Kotka; RNo 13 Kotka lohottu 15-6 1913-1913, jakso 1.

Maanmittaushallituksen kartat

- MH Alue- ja rajakartat. MH MH 4/- - Charta öfver Biörneborgs län. (--). Tiedosto 2. Kansallisarkisto. Viitattu 30.9.2025.

Vanhat painetut kartat- latauspalvelu: (<https://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>)

- Sääksjärvi 114311. v. 1962